Poštnina plačana v gotovini

Prezzo - Cena Lir 0.40

Slovenski dom

Štev. 273. V Ljubljani, v sredo, 26. novembra 1941-XX Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione. Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Znamenit govor italijanskega zunanjega ministra ob podaljšanju pogodbe proti Kominterni

Sedem novih držav je pristopilo k zvezi proti Kominterni, ki se bo borila za ohranitev evropske omike in za nov red na svetu

Berlin, 26. nov. s. Včeraj je bila v Berlinu podaljšana pogodba proti Kominterni za novih pet let. Med podpisovalno slovesnostjo so k zvezi pristopile še Bolgarija, Danska, Finska, Hrvaška, Romunija, Slovaška ter kitajska vlada iz Nankinga.

V zapisniku, ki je bil glede podaljšanja pogodbe izdan, pravijo italijanska, nemška, japonska, madžarska, mandžurska in španska vlada, da je pogodba proti Kominterni doslej rodila najboljše sadove. Zaradi tega zahtevajo koristi teh držav, da se pogodba podaljša.

Po podpisu pogodbe je najprej spregovoril nekaj besedi nemški zunanji minister Ribbentrop, ki se je vsem podpisnikom v Hitlerjevem imenu zahvalil ter poudaril, kako pomembno je to dejanje za bodočnost Evrope in sveta. Nato je pa italijanski zunanji minister grof Ciano imel naslednji govor:

»Ob peti obletnici dneva, ko je bila sklenjena pogodba proti komunistični internacionali, smo se zbrali tukaj, da bi s slovesnim dejanjem potrdili sporazum med Nemčijo, Italijo in Japonsko ter med tremi državami — Španijo, Madžarsko in pa Mandžurijo —, ki so se hotele pridružiti nam v odporu in boju, katerega smo začeli že tedaj zoper mračno poplavo divjaštva, pokvarjenosti in nasilja, kakor ga je boljševiška Rusija sprožila zoper Evropo. Ko smo sklenili izvirno pogodbo proti Kominterni, je ta boj oblival s krvjo plemenito špansko zemljo, kjer je bilo bojišče med izročilom evropske omike in med boljševizmom. V vzhodni Aziji pa je Japonska bila trdo zaposlena v junaškem naporu zoper istega sovražnika ter zoper isto ogražanje.

Mi smo tedaj uganili in povedali, kakšna je največja nevarnost, ki mračno leži nad svetom. Čas in dogodki so pokazali obsežnost in globočino te nevarnosti, nujnost, da se spoprimemo z njo in s potrebo, da jo pobijamo.

Danes objavljamo potrdilo naše vzajemnosti medtem ko so zmagovite nemške in pa zavezniške vojske, ki so vdrle globoko na sovjetsko ozemlje, zadajajo smrtonosne udarce grozečemu vojnemu stroju tiste vladavine, ki se je že leta in leta pripravljala, da izkorenini in potlači naše omikano življenje.

Toda nismo več sami vzdolž ogromnega bojišča, ki drži od Ledenega do Črnega morja; v bratstvu orožja, žrtve in smrti se bore Nemci in Italijani, Finci in Romuni, Madžari in Slovaki, španski legionarji, prostovoljci raznih dežela in jezikov. To je bleščeč in razločen zgled tistega, kar je danes in kar bo jutri tvorilo moralno enotnost Evrope v novem redu, ki sta ga naša velika poglavarja vnaprej oznanila in ga pripravljata za bodočnost omikanih narodov. Protiboljševiška vojna ima v tem svoj najvišji pomen. Je znamenje duhovnega pretresa v Evropi. Ponosno se spominjamo, da so mladeniči, ki danes žrtvujejo svoje cvetoče življenje na brezkončnih ruskih planjavah, dediči in nadaljevalci tistih drznih mladeničev, ki so pred več kakor dvajsetimi leti poslušali pobudljivi duh Benita Mussolinija in Adolfa Hitlerja v Italiji in Nemčiji ter prvi dali znamenje za pretres, prvi padli za zmago tistih vzorov, okoli katerih se danes gnete toliko držav in toliko narodov kar samih ob sebi.

To so vzori, ki smo jih mi morali tisočletja braniti z nepretrganimi žrtvami zoper ponavljajočo se grožnjo divjaštva: branili smo svetost domovine, rodbine, postave, vere, tistih vzorov, v katerih dobivajo omikani narodi svojo enotnost. To enotnost smo hoteli potrditi s pogodbo proti Kominterni. To enotnost zopet potrjujemo danes s še večjo obsežnostjo in živahnostjo, zakaj nam se pridružuje v tej pogodbi še sedem drugih držav: Bolgarije, Kitajska, Hrvaška, Danska, Finska, Romunija, Slovaška. S svojim pristopom k slovesnemu dejanju, katero danes podpisujemo, pričajo te države o obsežnem odmevu, ki ga je boj zoper boljševizem rodil v srcu raznih narodov in jim pokazal pot, ki drži k miru, k vzajemnosti, k civilnemu sodelovanju med narodi.

Trda in naporna je ta pot. Moramo se boriti ne samo zoper boljševizem, marveč tudi zoper njegove zaveznike in podpiralce, v prvi vrsti pa zoper angleško cesarstvo, ki se je odreklo dolžnosti glede vzajemnosti omikanih narodov in se spremenilo v obrambo tistega, kar so Angleži sami nekoč označevali za zoperno, divjaško nasilje, najhujše, kar ga je poznala zgodovina.

Po tej poti pa pojdemo prav do konca z železno voljo, z nedotakljivo vero, z zavestjo, da se borimo, delamo in zmagujemo za povzdignjenje najvišje usode tiste omike, ki je najvišja in najdražja dediščina naših narodov, in pa da damo jutrišnjim rodovom tisti delovni in življenjski red, kakor je bil v prividu in kakršen bo v ostvaritvi Duceja in Hitlerja.

Vojno poročilo štev. 541:

Velika bitka v Libiji divja z nespremenjeno srditostjo dalje

Uradno vojno poročilo št. 541 pravi:

Na bojišču v Marmariki so se včeraj sile Osi srdito vojskovale ves dan. Na ozemlju Bir el Gobi je za zaključek obkroževalnega manevra, ki ga je dne 23. t. m. začela divizija »Ariete« skupno z nemškimi oklepnimi divizijami uničila 22. angleško oklepno brigado. Zajetih je bilo še več ujetnikov in nadaljuje se čiščenje ozemlja, ki je posejano z angleškimi tanki, onesposobljenimi ali pa zažganimi.

Nobene spremembe pri obleganju trdnjave Tobruk, iz katere je sovražnik s pomočjo topništva in letalstva izvedel izpadne poskuse, ki so bili vsi odbiti od naših čet. Uničenih je bilo 12 tankov in sestreljena tri letala.

Na bojišču pri Sollumu so italijanske in nemške čete odločno vzdržale napade, ki jih je sovražnik ponavljal in uporabljal nove divizije, ki so prihajale z vzhoda.

Podčrtati je treba odlično vedenje divizije »Savona«, ki se žilavo vojskuje in drži glavne postopanke.

Zavezniško letalstvo se je odlikovalo v bitki, ko je sodelovalo z bombnimi napadi in obsipavalo angleške postojanke s strojnicami. Tudi trdnjavo Tobruk in pristanišče so letala ponovno bombardirala iz zraka. Med letalskimi boji je naše letalstvo sestrelilo v plamenih osem angleških letal, nemška letala pa so sestrelila 12 angleških letal, šest pa so jih uničila na tleh in zažgala.

V bojih hudega dne so bile prizadejane velike izgube sovražniku v moštvu, oklepnih sredstvih in vojnih potrebščinah.

Tudi naše izgube so občutne.

Na jugu Cirenaike se majhna posadka v zelenici Giallo vztrajno brani pred angleškim pritiskom. Naše letalstvo je še močno napadlo motorizirano skupino, ki naskakuje zelenico. Številna oklepna vozila angleške kolone so bila zadeta in zažgana.

Angleška letala so izvedla napade, ne da bi bila povzročila žrtve, na Tripolis, Benghazi in še na nekaj manjših krajev v Libiji, prizadejala pa so malo škode.

Nad Tripolisom je naše lovsko letalo sestrelilo eno letalo vrste »Blenheim«.

Nad Sicilijo je včeraj popoldne protiletalsko topništvo sestrelilo lovsko letalo vrste »Hurricane« in pilot letala je bil zajet.

Vzhodna Afrika: Sovražnik je v stiku s prednjimi postojankami v Gondarju in je izvedel letalske napade na našo obrambo, na katero je streljalo tudi topništvo. Naša obramba pa je živahno odgovarjala. Na severnem bojišču od trdnjave pred postojanko Chercher (Ualag) so bili angleški oddelki napadeni in razpršeni od naših oddelkov.

Bojišče v Marmariki, 26. nov. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Bitka v Marmariki se je včeraj nadaljevala po vsem obširnem bojišču z nespremenjeno srditostjo. Sile Osi so s spretnim manevriranjem in odločnimi protinapadi prizadele nove hude izgube Angležem, ki so na nekaterih predelih bojišča izgubili pobudo ter zašli v kočljiv položaj. Italijanski in nemški oklepni oddelki dajejo poudarka obkolitveni akciji krog nasprotnikovih oklepnih sil. Divizija »Savona« se še naprej hrabro bori ter odbija ponovne silovite napade številnih angleških oddelkov.

Rim, 26. nov. s. Včeraj ob 15.50 je agencija Reuter iz Londona oddala naslednje poročilo:

V pooblaščenih londonskih krogih pravijo, da se bitka v Libiji nadaljuje z vso silovitostjo, da pa njeno drugo razdobje še ni zaključeno. Na vse strani se nadaljujejo srditi boji brez prenehanja in bitka se razvija zelo zmedeno. Glede dosedanjega števila ujetnikov poudarjajo, da do doslej ni šlo za bitko tiste vrste, kjer bi bilo mogoče dobiti veliko ujetnikov. Poglavitni spopadi so se razvijali med motoriziranimi enotami. Ni še nič znanega o tem, da bi bil zajet neki angleški general; pač pa pri takšni bitki ne bi bilo popolnoma nemogoče, da bi bil zajet tudi kateri poveljnik.

Nemško vojno poročilo o bojih zoper Rusijo in Anglijo

Odbit poskus angleškega izkrcanja na francoski obali

Hitlerjev glavni stan, 26. nov. s. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj izdalo naslednje uradno vojno poročilo:

Napadalni boji v srednjem odseku vzhodne fronte potekajo še nadalje uspešno.

Pred angleško obalo so napadli brzi čolni pod vodstvom poveljnika brodovja kapitana fregate Bethgeja močno zavarovan angleški konvoj ter so potopili v hudih bojih z angleškimi rušilci štiri težko natovorjene trgovske ladje s skupno 16.500 tonami, med njimi petrolejsko ladjo s 6500 tonami. Vsi čolni so se vrnili nepoškodovani v oporišča.

Bojna letala so poškodovala na morju ob Angliji z bombami dve večji trgovski ladji v konvoju. Ob angleški južnovzhodni obali so bile bombardirane pristaniške naprave. Na področju Rokavskega preliva so potopila letala angleški brzi čoln.

V noči na 24. novembra so skušali Angleži izkrcati se iz nekaj čolnov na francoski obali Rokavskega preliva, vendar pa jih je nemška obrežna obramba odbila s hudimi izgubami.

Nova vojna dejanja predsednika Združenih držav

Ameriška vojska zasedla holandsko kolonijo Gvajana - Prepoved ameriškega izvoza v francosko Afriko in Španijo

Washington, 25. novembra. s. Ameriški listi z debelimi naslovi objavljajo vest iz Bele hiše, da so močne čete Združenih držav zasedle holandsko Gvajano (kolonijo ob severovzhodni obali Južne Amerike). Gre za novo razbojništvo, ki so ga Združene države z zločinskim sodelovanjem Anglije že dolgo pripravljale, da bi se polastile bogatih rudnikov boksita, tako važnega za pridobivanje aluminija. V Rooseveltovem tisku že namigujejo, da bi ista usoda utegnila doleteti francosko Gvajano. Vrh tega pa je senator Conolly, predsednik odbora za zunanje zadeve, javno pohvalil novo nasilstvo ameriške vlade in dodal, da se bodo Združene države prav kmalu lotile ne samo francoske Gvajane, temveč tudi otoka Martiniquea.

Poročila so v javnosti zbudila precejšen nemir. Ne le tisti, ki so proti ameriški udeležbi v sedanji vojni, marveč tudi zmernejši intervencionisti so močno zaskrbljeni, ker se boje, da bi v južnoameriških republikah utegnilo priti do nasprotstva, saj ne bi mirno mogle gledati, kako se ameriške čete zasidrajo v osrednji in južni Ameriki.

In res so v Južni Ameriki začeli z odkrito jezo pisati o poročilu, ki ga je dala Bela hiša, in o izjavah senatorja Conollyja.

Poleg tega ameriški listi objavljajo ukrep predsednika Roosevelta, po katerem bo poslej tudi francoski general de Gaulle deležen dobrot zakona o posojanju in oddajanju orožja. Hkrati poročajo, da je Amerika preklicala vsa dovoljenja za izvoz v francoski Maroko, v Tunizijo in Alžir, preklicala pa tudi dovoljenja za izvoz vseh petrolejskih proizvodov v Španijo, v njene kolonije in v Tanger.

Berlin, 25. nov. s. Glede novega Rooseveltovega nasilstva pravijo v nemških krogih, da je Roosevelt ponovno pokazal svoj pravi obraz, saj se je z zahrbtnim udarom usidral v južnoameriško celino. Ta vdor je razumljiva posledica Rooseveltovega pohlepa po svetovni oblasti. Niso pa samo prizadete južnoameriške republike, marveč tudi Japonska.

V Berlinu in Rimu zaključujejo svoje opombe glede ameriškega gusarstva s skupno sodbo, da je Roosevelt zagrešil nevaren zločin, ki utegne imeti zelo hude posledice za Združene države.

Gospa Rooseveltova je dala izjavo, v kateri je napovedala organizacijo ameriške ženske armade, ki naj bi ob žetvi pomagala kmetom, poroča DNB iz Washingtona. V to armado bodo sprejeti tudi mladeniči, ki še niso sposobni za vojaško službo. Poveljstvo pa bo prevzela ga. Rooseveltova.

Pogajanja med Japonsko in Združenimi državami

Tokio, 25. nov. AS. Vodilni japonski listi obsežno pišejo o pogajanjih v Washingtonu. Vsi listi poudarjajo, da se Japonska ne bo dala vplivati z grožnjami prav tako pa se ne bo dala zapeljati na stranpota, ker je njena smer že določena.

Tokio, 25. nov. AS. Agencija »Domei« objavlja, da je imel zunanji minister Togo te dni neprekinjene razgovore z vodilnimi uradniki svojega ministrstva in sicer o poročilih, ki so prihajala z japonskega veleposlaništva v Washingtonu.

Poleg tega se je izvedelo, da so razgovori ameriškega državnega tajnika Cordella Hulla z zastopniki Anglije, Avstralije, vlade v Čungkingu in Nizozemske Indije ustvarili novo vprašanje v pogajanjih med Ameriko in Japonsko.

Tokio, 25 nov. AS. Voditelji japonskih časnikarskih družb in podjetij so imeli posvet, na katerem so sklenili postaviti tudi časnikarstvo na vojni temelj.

Zasega vsega jarega žita v Romuniji

Bukarešta, 26. nov. s. Romunska vlada je izdala odlok, s katerim je zasegla vse količine jarega žita. Pod jarim žitom se razume vse žito, ki je bilo posejano spomladi 1941. Porabili ga bodo za spomladansko setev prihodnje leto. Zaradi slabega vremena v jeseni namreč 40% polja v Romuniji ni bilo mogoče posejati z ozimnim žitom.

Politični posveti v Berlinu

Berlin, 26. nov. s. Včeraj popoldne je nemški zunanji minister von Ribbentrop imel prisrčne pogovore z italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom ter španskim zun. ministrom Serranom Sunerjem. Ribentrop je tudi sprejel slovaškega ministrskega predsednika dr. Tuko, finskega zunanjega ministra Wittinga, japonskega poslanika generala Ošima ter mandžurskega poslanika v Berlinu.

Vesti 26. novembra

Močan potres po raznih portugalskih krajih so čutili včeraj popoldne.

Romunski guverner v pokrajini onstran Dnjestra je zapoveda,l naj se začne v Odesi zidati mogočna pravoslavna cerkev na mestu poprejšnje porušene stolnice.

Predsednik slovaške vlade dr. Tuka je včeraj v Berlinu obiskal italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana ter imel z njim dolg ter jako prisrčen pogovor.

Bolgarska vlada je s posebnim odlokom podaljšala delovni čas od osem na deset ur v vseh tovarnah in podjetjih, ki delajo za vojsko ter za državno obrambo.

Zdravstveno stanje madžarskega državnega upravitelja regenta Horthyja se zboljšuje.

V Parizu so znova omejili porabo električnega toka. Vse hiše, ki nimajo več kakor štiri nadstropja, bodo morale zapreti električna dvigala. Vse velike trgovine pa bodo morale ustaviti samogibne stopnice, ki so prenašale kupovalce iz nadstropja v nadstropje.

Nekaj slavnih italijanskih pisateljev bo v začetku januarja obiskalo Zagreb. Njihov namen je, dobiti osebne stike s hrvaškimi pisatelji ter ojačiti kulturne zveze med Italijo in Hrvaško.

Pariška občina je zapovedala, da morajo v dveh mesecih vsa motorna vozila in voznike preurediti tako, da bodo lahko vozili z lesnim plinom.

Neka angleška vojna ladja je ustavila in odvedla francoski parnik »Ville de Tamatave« (4990 ton).

Uradni list španske vlade prinaša ukrep, da je za prihodnjih šest mesecev ustavljeno sprejemanje članov v vse organizacije edine politične stranke falange in da bodo v stranki začeli z obsežnim čiščenjem, da se otresejo vseh, ki so se brez pravice in s svojimi nameni vrinili v njene vrste. Izključeni bodo vsi bivši člani masonskih lož, ljudske fronte, komunistične stranke in rdeče vojske med revolucijo v Španiji.

Turška vlada je pripravila spremembo volilnega zakona, po kateri bo 50 poslancev naravnost voljenih, ne šele po volilnih možeh, kakor je bilo to dosedaj.

Nemški letalski general Helmuth Vielbert je padel kot žrtev letalske nesreče. Bil je eden najstarejših častnikov nemškega letalstva.

V ameriško vojsko na Filipinih so vključili 60.000 domačinov. S tem bo sestavljen poseben zbor ameriške vojske na Daljnem vzhodu. Poveljeval bo ameriški general Douglas M. Arthur.

Dopisnik švedskega lista »Svenska Dagbladet« poroča iz Londona, da bo Anglija takoj napovedala vojno Finski, ker je pristopila k zvezi proti kominterni. To se bo zgodilo najbrže še ta teden.

Vsi popravki na francoski oklopnici »Dunkerque« so končani in bo oklopnica v kratkem postavljena v službo. Oklopnica je bila poškodovana lani julija, ko so angleške vojne ladje napadle afriško luko Oran.

V Saigonu, prestolnici francoske Indokine, so oblasti japonskega ekspedicijskega zbora aretirale 90 agentov kitajske vlade, ki so se udeleževali protijaponskih akcij.

Gospodarske zveze med Nemčijo in Bolgarijo

Berlin, 25. nov. AS. Na vabilo nemškega gospodarskega ministra in predsednika nemške državne banke dr. Funka je prišel včeraj zjutraj v Berlin bolgarski minister za trgovino in industrijo prof. Zagorov, ki bo ostal v Berlinu nekaj dni. Na postaji ga je pozdravil nemški gospodarski minister dr. Funk in mnogo drugih osebnosti.

Berlin, 25. novembra AS. Nemški gospodarski minister dr. Funk je sprejel člane nemško-bolgarske trgovske zbornice. V svojem poročilu jim je orisal zgodovino gospodarskih stikov med Nemčijo in Bolgarijo v zadnjih 20 letih in je poudaril, da je sedaj gospodarska izmenjava med Nemčijo in Bolgarijo popolnoma v okviru nove Evrope, zlasti pa Podonavja. Bolgarija se je popolnoma priključila novim razmeram na tem polju.

Razprava o zunanji politiki Madžarske

Budapest, 25. nov. AS. V madžarskem parlamentu se je končala razprava o zunanji politiki. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister Bardossy je v svojem govoru ponovil smernice madžarske zunanje politike, pri čemer je posebno poudaril ozko povezanost Madžarske z Italijo in Nemčijo. Spomnil se je obletnice, kar je Madžarska pristopila k trojnemu sporazumu in skupne borbe na vzhodnem bojišču, ki je upostavila krvno vez med tremi državami. Končno je Bardossy podčrtal prispevek Madžarske k novemu redu v Evropi.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Kaj je Ljubljanska pokrajina dobila iz Italije za prehrano svojega prebivalstva

Meseca aprila je bila Ljubljanska pokrajina odrezana od prejšnjih nabavnih virov za življenjske potrebščine. Sama pa tudi ni imela tako razvitega kmetijstva, da bi preskrbovala z glavnimi življenjskimi potrebščinami vse prebivalstvo, zlasti pa ne veliko glavno mesto pokrajine Ljubljano, ki ima nad četrtino prebivalstva vse pokrajine. Ljubljanska pokrajina je glede živil izrazito pasivna pokrajina.

V takem položaju je Italija izpolnila vrzel, ki je nastala, in začela dobavljati velike količine življenjskih potrebščin, ki so nujno potrebne za življenje pokrajine. Številke, ki jih sedaj objavljamo, kažejo, kako velike so bile količine živil, ki jih je Italija dala na razpolago civilnemu prebivalstvu Ljubljanske pokrajine, kar je prišlo predvsem v korist mestu Ljubljani. Zato so te številke zgovoren dokaz, kako je skrbela in še skrbi Italija ter njena oblastva za Ljubljansko pokrajino.

Te številke pobijajo tudi trditve partizanov, da so Italijani samo odnašali iz naše pokrajine. Povzpeli so se celo do trditve, da Italijani odnašajo vse in da mrtvičijo gospodarske sile naše pokrajine. Toda dejansko stanje, katerega dokazujejo naslednje številke, postavlja na laž njihove trditve, ker se iz številk vidi skrb Italije in njenih oblastev za prehrano prebivalstva Ljubljanske pokrajine, kar moramo pravilno in pravično oceniti. Seznam uvoženih predmetov za prehrano, zlasti pa njihova količina, so najbolj očividen dokaz, katerega ne more nihče ovreči, da je Italija veliko žrtvovala za Ljubljansko pokrajino in da še vedno prilaga tam, kjer je potrebno.

Evo številk o uvozu racioniranih in drugih življenjskih potrebščin iz Italije v Ljubljansko pokrajino v dobi od prvega dne zasedbe do 31. okt., t. j. konec preteklega meseca:

pšenična moka	*10,644.800 kg*
koruzna moka	*162.200 kg*
testenine	*1,784.000 kg*
moka za izdelovnaje testenin	*304.200 kg*
riž	*1,666.100 kg*
sladkor	*1,140.000 kg*
milo	*240.000 kg*
mast	*69.911 kg*
slanina	*77.345 kg*
olje	*132.282 kg*
maslo	*106.550 kg*
oves	*270.000 kg*
sir	*10.108 kg*

Adamičev jazz je snoči pokazal, kaj zna

Ljubljana, 24. novembra.

Samostojna celovečerna revija plesne glasbe pri nas še ni imela do najnovejših časov »svitlih« zgledov, zato je tem bolj upoštevati trud in smelost prireditelja, oziroma tokrat prireditelja. Jazz-glasba, ki jo večina ljudi obsoja, ne da bi nje bistvo poznala, more biti prav tako umetnina, če je kot taka skomponirana in če jo potem reproduktivni umetnik temu primerno poda, kar pa ni zmeraj najlažje, posebno zato, ker je nam tostran — na stari celini — zelo malo znan, če ne rečem skorajda neznan svet občutij v izrazu forsiranega ritma na račun ostalih dveh prvin glasbe: harmonije in melodije. V drugih večjih evropskih mestih je bilo v zadnjih letih že dokaj pogosto zaslediti v kulturnih kronikah poročila o revijah jazzovske glasbe tujih, večinoma amerikanskih, pa tudi domačih orkestrov, ki so po zgledu gostov resno začeli gojiti te vrste umetnost. O tem je moči pri nas govoriti šele ko vstopi v naše glasbeno življenje **Bojan Adamič**. Ta mladi, ambiciozni, nadarjeni in požrtvovalni mladenič je bil prvi, ki se je pričel resno, skoraj znanstveno baviti s to panogo glasbe. Zanimivo in obenem dokaz resnega dela je tudi to dejstvo, da so tudi po več kot dveh letih ostali glavni stebri orkestra skupaj, kar je pri nas ena največjih redkosti vseh tem podobnih združkov. Ta orkester in njegov jazz-mojster so si stekli tudi zaslug v pedagoškem smislu, kar je opaziti na vseh mladih, porajajočih se orkestrih te vrste. Šele letos pred kratkim se je začel mlademu Bojanu Adamiču uresničevati njega dolgoletni sen, prirejati revije jazzovske glasbe in s tem vzgojiti glasbeno občinstvo tudi v tem smislu. Pred kratkim smo imeli priliko, da smo bili priča prvim resnejšim pojavom te vrste, in sicer je g. Adamič organiziral tekmo slovenskih jazzovskih orkestrov, kateri so sledile revije najboljših orkestrov, skupno sodelujočih na isti reviji, a končno se nam je danes Bojan Adamič s svojim orkestrom predstavil s celo večerno revijo jazzglasbe. Koliko truda in dela je bil vložil naš jazz-dirigent, nam bo jasno, če omenim, da je ves tekst in igralsko plat napisal in zrežiral sam. Če pa omenim še velik delež dela, ki si ga je stekel, ko je prirejal, skomponiral in od note do note naštudiral s svojim orkestrom, morem reči, kar očituje dosežen uspeh, da so vsi sami idealisti. Večer, ki je obsegal večinoma dela tujih in domačih plesnih skladb, **je brez dvoma izredno uspel.** Prepričani pa smo, da bomo imeli priliko slišati tudi še skladbe večjega formata. Kljub vsemu uspehu pa je omeniti, da je gospodu conferencierju **Jarcu** potrebno nekoliko več duhovitosti in izvirnosti. **Mlada jazz-pevka** pa mora kljub naravnemu talentu in smislu, še precej izdelati svoj način petja. Občinstvo, ki ga je sestavljala večinoma mladina, je znalo ceniti trud in nivo prireditve ter zato tudi ni varčevalo z odobravanjem. G. Adamiču in njegovemu orkestru, ki ga moremo šteti med najboljše ne samo doma, čestitamo in želimo mnogo uspehov.

S Hrvaškega

Poglavnik je imenoval nove stožernike v nekaterih županih.

V Makarski je bila te dni odprta druga šola za ustaško mladino. Šola je namenjena južni Hrvaški. Podobno šolo imajo zdaj tudi v Borovu.

Zadnjo nedeljo so bile po Hrvaški prirejene razne dobrodelne prireditve, katerih čisti dobiček je bil namenjen zimski pomoči.

V Zenici je bila odprta rudarska šola, kar jasno kaže, kako veliko važnost polaga hrvaška država na svoje rudnike. To bo druga šola na državnem ozemlju. Podobna šola je tudi v Varaždinu.

Veliko nemških ranjencev je na okrevanju v znanih Varaždinskih toplicah v Zagorju.

V soboto so položili prisego poglavniku in hrvaški državi delavski predstojniki.

Zadnji petek se je vrnilo v Varaždin 60 vojnih ujetnikov iz Nemčije.

V Zagrebu je bila zadnji petek seja, kateri je predsedoval zagrebški župan Werner. Na seji je bilo sklenjeno, da bo vsa okolica Zagreba v kratkem oskrbljena z električnim tokom.

V Zagrebu so že sestavljeni odbori, ki imajo namen, prirediti čim bolj svečano 100 letnico Hrvaške Matice.

V ponedeljek so nemški vojaki, ki bivajo ta čas v Zagrebu, priredili v narodnem gledališču veliko prireditev, katere čisti dobiček je bil namenjen zimski pomoči.

Kakor poročajo dnevniki, ima zagrebško vseučilišče 6442 slušateljev. Od teh je največ vpisanih na pravni fakulteti t. j. 1556.

V zagrebškem Umetniškem paviljonu je prirejena velika umetniška razstava, za katero vlada veliko zanimanje.

ŠPORTNE VESTI

Zagrebški Železničar je zadnjo nedeljo izgubil prvenstveno tekmo v Sarajevu proti Sašku kar z 0: :6. S tem porazom je pripomogel da so se Saškovci pririnili na tretje mesto v prvenstveni tabeli.

28. t. m. se bodo zagrebški boksarji pomerili z dunajskimi na Dunaju. Na vsaki strani bo nastopi, do po 9 mož.

Italijanska smučarska zveza bo, po velikih tekmah v Garmischu priredila posebno prireditev velikega obsega z mednarodno udeležbo.

V Švici je bila zadnje dni dosežena največja stava za nogometno tekmo. Izplačanih je bilo čez 40.000 frankov.

Pred dnevi je bilo v državi osmo prvenstvo v tem, kdo ima najboljše lovske pse.

Finski boksar polteže kategorije Sten Stuvio je bil na vzhodnem bojišču težko ranjen. Patrona mu je raztrgala roko in ne bo mogel več obleči boksarske rokavice.

Kako bomo prehranili kokošji zarod čez zimo

Za nesnost je važna sestava hrane — Rejci, ne pozabite na apno

Ljubljana, novembra.

Letos je sneg že zgodaj zapadel. Pa komaj ga je deževje nekaj vzelo, že kaže da bomo dobili novega. Seveda bo tudi letošnjo zimo največ trpela divjad po naših gozdovih, ko ne bo dobila toliko hrane kakor v mesecih ko sneg pokriva zemljo.

Kokošjerejci pa imajo letos gotovo velike skrbi, kako bodo prehranili svojo kokošjo družino. Kdor ima večjo, ta ima tudi večje skrbi. Sicer bi bilo kaj priprosto, če bi vsak teden po nekaj kokoši spekel in tako bi se otresel vseh skrbi. Ampak naši kokošjerejci imajo svoje živali radi, saj so vprav v teh časih videli kako pridno so jim kokoši nosile jajca, ko le-teh ni bilo nikjer dobiti, ali pa so bila zelo draga.

Seveda ima žival, ki živi v prostosti več prilike, da dobi v naravi takšno hrano, ki ustreza njihovemu ustroju. Pri živalih, ki jih gojimo doma, pa morajo »redniki« sami skrbeti za to, da dajo živalim tako hrano v kateri ne bi pogrešale teh ali onih za živali važnih življenjskih snovi. Pa tudi pri domačih kokoših moramo razločevati tiste živali, ki imajo na domačem dvorišču prostost in pa tiste, ki so iz dneva v dan v kurniku in so jim koraki merjeni na metre. Posebno rejci slednjih so tesno navezani in morajo vso pozornost posvečati pravilni in dobri prehrani, če bodo hoteli imeti od reje tudi v bodoče koristi.

Kokoši, ki so zaprte v kurnikih, moramo po trikrat na dan hraniti. Načelo pri krmljenju kokoši pa je, da naj rejec hrani perjad čim večkrat, pa bolj po malo. Vsakokrat naj kokošim da le toliko hrane, kolikor je te v najkrajšem času pozobljejo. Tak način hranjenja pripomore, da so živali pri krmljenju živahne in da se tudi v zaprtem prostoru dovolj razgibljejo. Nasprotno pa se kokoši, ki jih hranimo le dvakrat na dan, pri obroku hrane požrešno vržejo nanjo, si prenapolnijo golšo potem pa leno posedajo, dokler hrane ne prebavijo. Hrano, ki je morda ostala v kurjem koritcu, moramo takoj odstraniti, ker se le ta hitro skisa. Taka hrana pa, potem če jo živali še uživajo, samo škoduje in povzroči, da živali obole. Velikokrat take živali zaradi take hrane celo poginejo.

Zelenje, repo, peso, korenje in razne gomoljice dajajmo kokošim v zimskem času vedno celo. Pri trganju in kljuvanju gomoljev se kokoši stalno gibljejo in se zaradi tega primerno ogrevajo.

V tem času, ko je želja vsakega kokošjerejca, da mu živali nesejo čim več jajc, je posebno važno poglavje, kako sestaviti dobro in tečno hrano, ki bo obenem tudi poceni in za katero ne bo toliko skrbi ter nam je vsak dan na razpolago. Največja skrb je pač danes sestaviti dobro hrano za nesnice, od katerih bomo imeli vsekakor v teh časih največje koristi. Da prehranimo manjše število kokoši, zadostujejo že kuhinjski odpadki, ostanki mesa, krompirja in krvi. Krompir je najboljše če pomešamo z otrobi in s čim več zelenja, zvečer pa naj mu bo pridejana še pest zrnja. S hrano moramo biti previdni, kajti zrnje je drago, saj stane liter kar 3 lire če ne še več. In če bi krmili samo z zrnjem bi prišle rejca stati kokoši kaj drago in zlepa ne bi toliko »vrgle«, kolikor bi šlo po njihovih kljunih.

Kako pa naj krmimo kokoši v zimskih mesecih, ko nimamo njiv in travnikov na razpolago, kjer bi kokoši lahko brskale? Predvsem moramo vedeti, katera krmila prihajajo v poštev in jih danes še lahko nabavimo po zmogljivih cenah. Prehrana kokoši čez zimo niti mnogo ne stane, saj je kokoš po svoji naravi skromna. Toda če hočemo, da nam bodo tudi v zimskih mesecih koristile, to je nesle, tedaj jim moramo nuditi hrano, ki bo posebno bogata na beljakovinah. Izmed rastlinskih beljakovinastih krmil je posebno priporočljiv deteljni drobir, koprive in soja, kar je vse uporabno v suhem stanju. Kot sveža hrana pa pride v poštev krmilna pesa, krompir in korenje. Krompir pa mora biti vedno le kuhan. Krompirju, ki ga dobro pretlačimo, dodamo potem še nekaj otrobov in kuhinjskih odpadkov. Zmes naredimo tako kot žgance. Na najglavnejšo stvar za dobre nesnice pa ne smemo pozabiti t. j. na apno. Apno je kokošim zelo potrebno. Apno ima za kokoši to lastnost, da prepreči marsikatera obolenja in preprečuje bolezenske napade. V življenju kokoši in za napredek kokošjereje je torej apno zelo važno. Posebno na apnu siromašnih tleh in v omejenih izletiščih imajo kokoši mnogokrat premalo apna. Živali, ki pogrešajo apna, so slabo razvite, imajo mehke kosti, si pulijo perje, kljuvajo med prsti, žrejo svoja jajca, neso jajca z mehko lupino in slabo vale. Pomanjkanje apna se pri nesenju jajc naravnost porazno izraža in je mnogokrat vzrok delnemu in celotnemu neuspehu valjenja. Ako pa imajo kokoši dovolj apna, dosežemo tudi visok odstotek izleglih piščancev. Količina apna mora biti v hrani okrog 5%. Za mešano hrano je najprikladnejši apneni prah ali pa »kalkokarbon«, ki je sicer dražji, a je tudi neprimerno boljši in učinkovitejši. S primernim dodatkom teh apnenih hranil, dosežemo hitro rast in razvoj močnih kosti, dosežemo lepe uspehe pri valjenju in zvišamo nesnost. Kako važen činitelj je apno, naj povedo dognanje, da porabi vsaka kokoš na leto 1 kg apna.

Če bomo torej pametno ravnali s kokošjo prehrano tudi v teh mesecih, bomo imeli tudi zdaj od svojih živali koristi, ki bodo še bolj cenjene, kot pa pred časom, ko je bilo povsod dosti jajc.

Andrej Šarabon na zadnji poti

Ljubljana, 28. novembra.

Včeraj popoldne ob 3 je nastopil svojo zadnjo zemsko pot znani ljubljanski veletrgovec Andrej Šarabon. Kako je bil pokojnik priljubljen, je pokazal včerajšnji njegov pogreb. Ob 3 so duhovniki blagoslovili truplo, pevski zbor je zapel ganljivo žalostinko in dolg sprevod se je začel pomikati proti božji njivi.

Izredno veliko je bilo moških, med katerimi so bili predstavniki trgovcev, industrijcev, predstavniki raznih uradov in ustanov. Številno so se udeležili pogreba tudi tisti, ki so uživali dobrote dobrosrčnega pokojnika. Seveda niso manjkali tudi gluhonemi, ki jim je bil pokojnik velik dobrotnik, ampak so se pogreba udeležili v velikem številu. Čeprav so žalujoči prosili v osmrtnici, naj častilci pokojnika, raje denar za cvetje nakažejo dobrodelnim ustanovam kakor bi ga kupili za na krsto, je vendar bilo cvetja in vencev za poseben voz in več. Številni pa so seveda še tisti, ki bodo pokojnikov spomin počastili z raznimi nakazili v dobrobit tistim, ki so pomoči in podpore potrebni.

Truplo je bilo pri Sv. Križu spet blagoslovljeno, zatem pa so ga položili v rodbinsko grobnico. Pogrebci so z žalostjo v srcih odhajali s pokopališča, vsi pa so bili enih misli: da je umrl mož, srčnodober, velik dobrotnik in podpornik vsem tistim, ki so pomoči potrebni. Bog naj mu bo bogat plačnik za vse dobro, kar je storil na zemlji.

Zapora nad pločevino

Rim, 25. nov. s. Uradni list je objavil ukaz državnega podtajnika za vojno proizvodnjo glede popisa in zapore nad pločevino. Ukaz pravi, da so vse zaloge pločevine blokirane in stavljene na razpolago državnemu podtajniku za vojno proizvodnjo in sicer: pločevina v kosih, pa naj bo bela ali poslikana; 2. prazne škatlje, nove iz bele pločevine ali pa barvane in lakirane, ki so namenjene za hranjenje sočivja, ribjih izdelkov, začimb in raznih vrst živil (splošno konzervne škatle). V desetih dneh po objavi tega ukaza morajo vsi lastniki imenovanega materiala naznaniti v obliki navadne vloge v dveh izvodih svoje zaloge na drž. podtajništvo za vojno proizvodnjo — poveljstvo finančne straže, kopijo pa morajo poslati na fašistično industrijsko zvezo v Rimu, Via Botteghe oscure 45. Ukaz drž. podtajnika je stopil v veljavo 24. novembra.

Dogoni klavne živine

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu tele dogone za klavno živino:

v torek, 2. decembra, v Vel. Laščah,
v torek, dne 2. decembra, v Mokronogu,
v sredo, 3. decembra, na Vrhniki,
v sredo, 3. decembra, v Ljubljani.

Zastopniki »Slovenčevega koledarja« in »Slovenčeve knjižnice«

Pošljite nam takoj sezname naročnikov. »Slovenčev koledar«, Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana.

Umrl je Žužek Janez, posestnik na Strmecu pri Vel. Laščah, vzor družinskega očeta. Bodi mu Bog dober plačnik.

Anton Leskovec, naš prezgodaj umrli dramatik, zopet vzbuja zanimanje vse kulturne javnosti. V nedeljo 30. novembra ob 3. popoldne bomo v francoiškanski dvorani videli krstno predstavo njegove trodejanske drame »Vera in nevera«, ki jo bo uprizoril ljubljanski Ljudski oder.

»Pro Patria« iz Milana si je osvojil naslov lahkoatletskega prvaka v moštvih.

Zadnjo zimo je bil nemški smučarski šport zelo aktiven, saj je na vseh prireditvah sodelovalo veliko čez 50.000 tekmovalcev. Največ je bilo tekov: 217.

V argentinskem državnem prvenstvu sta se končno srečala »River Plate« in »San Lorenzo«. Zmagali so prvi z 2 : 0.

Znani državni lahkoatlet Laazi je bil zaradi svojih uspehov odlikovan. Dobil je »kavalirski križ«.

Telovadec Fides iz Lugana si je priboril prvenstvo med švicarskimi gimnasti.

Za »Besarabski cup« se bori več dobrih romunskih moštev. Za zdaj vodi Šipošev »Rapid«. Sledi mu »Juventus«.

Earl Derr Biggers 5

ČRNA KAMELA

»Kakor sem vam bil že rekel, sem majhen trgovec. Da bom pa odkrit: v mirnem poteku mojega neznatnega življenja se je nenadoma pojavila priložnost s svojo zapeljivo vabljivostjo. Lahko bi svojo trgovino združil s trgovino nečaka iz severne pokrajine. Bodočnost je videti na prvi pogled bleščeča. Pa navzlic temu me mučijo dvomi. Ali bo najina združitev prinesla srečo? Ali je moj nečak tako pošten, kakor bi smel z vso pravico pričakovati od svojega pravega nečaka? Ali mu smem zaupati? Skratka, rad bi videl, da bi mi vi odgrnili zaveso bodočnosti in zato sem vam pripravljen dati bogato plačilo.«

Tarneverro je svoje oči napol zaprl in dolgo strmel v tega nepričakovanega klienta. Kitajec je čakal z odpetim plaščem in z rokama v hlačnih žepih, negibčen kot Budhov kip. Za hip je pogled vedeževalca obtičal na tistem delu obiskovalčevega telovnika, kjer nosijo moški običajno uro.

»Nemogoče,« je objavil svoj nenadni sklep. »Tukaj sem na dopustu in nimam veselja, da bi se bavil s svojim običajnim poslom.«

»Toda širi se govorica,« je pripomnil oni drugi, »da ste menda že imeli več sej...«

»Le iz prijaznosti za enega ali dva hotelska ravnatelja,« ga je prekinil Tarneverro. »Za svoje delo nisem dobil nobenega plačila. Sploh pa nimam namena, da bi se stavljal na razpolago tukajšnjemu občinstvu.«

Harry Wing je skomizgnil z rameni. »Moj obisk se torej končuje s trpkim razočaranjem.«

Vedeževalcev obraz je spreletel preračunan smehljaj. »Sedite,« je rekel. »Sam sem bil nekaj časa na Kitajskem in točno vem, kako veliko zanimanje vlada tam za vse vrste vedeževalcev. Ko ste mi pripovedovali, zakaj ste prišli, sem za hip resnično mislil, da govorite resnico.«

Obiskovalec je nagubančil čelo. »Nenadoma se mi zdi, da vas več ne razumem.«

Še vedno se je Tarneverro smehljal, potem pa se je zleknil na stol. »Da, mr.... ah, hm — Wing, za hip sem se pustil varati. Toda takoj nato mi je na pomoč priskočila moja skromna nadarjenost. Vi ste bili tako prijazni, da ste našteli moje uspehe. Res, imel sem uspehe. Toda zakaj? Ker sem pač po nakljičju tudi nekaj dušeslovca.«

»Tudi mi Kitajci smo dušeslovci.«

»Trenutek, prosim. Ko sem vas prej poslušal, me je prevzelo dušeslovno razpoloženje. Imam občutek, da občutek, o — da, o čem? O strogih možeh, ki sede v policijskih stražnicah in so položili prisego, da bodo varovali pravico. O detektivih, ki preganjajo zločince in jih nazadnje pobero. In potem o sodišču. To, moj prijatelj, so bili moji občutki. Se vam ne zdi, da je vse to presenetljivo?«

Brezbrižni izraz je namah izginil z obiskovalčevega obraza. Modre črne oči so žarele od občudovanja.

»Res, zares presenetljivo ste vse to uganili! Jaz osebno ne dam veliko na psihološka čustva. Pred nekaj trenutki sem videl vaše oči, ki so nenadoma obvisele na mojem telovniku, odkoder sem jaz tik prej odstranil detektivski znak. Toda igla je, žal, pustila svoje neizbrisne sledove. Vi ste v resnici prvovrsten detektiv in zato vam lahko le čestitam.«

Tarneverro je dvignil glavo in se zasmejal. »Zadel!« je vzkliknil, »vi ste torej detektiv, mr....«

»Moje ime je Chan,« je rekel obilni Kitajec. »Komisar Chan iz kriminalne policije v Honolulu, do nedavnega še stražmojster, toda ob priliki večjih premestitev pri tukajšnji policiji so me nagradili bolj kot sem pa zaslužil. Zgodba, ki se mi je tako grdo ponesrečila, ni zrasla na mojem zelniku, če vam smem to navesti v svoje opravičilo. Že svojemu šefu sem pripomnil, da bi morali biti vi strašansko nespretni, če bi se dali ujeti v to past. Ker se je pa pokazalo, da ste silno bister mož, je vse skupaj pač spodletelo. Toda zavoljo tega se ne bova prepirala. Prišel sem semkaj, da bi vašo ljubeznivo pozornost obrnil na malenkosten predpis, da je v tem ljubeznivem mestu prepovedano brez posebnega dovoljenja izvrševati črno umetnost. Čim sem sporočil te svoje odmerjene besede vam na uho, pa že hitim, da dopolnim svoj umik.«

Tudi Tarneverro je vstal. »Tukaj v mestu svojega posla ne bom izvrševal,« je zagotavljal. Ko je sedaj uredil to skrivnostno stvar na način, ki ga je dvignil v kroge najboljših filmskih zvezd, ki so se vse nanj obračale, mu je vse skupaj že postalo žal. »Silno me je razveselilo, da sem vas spoznal, gospod komisar! Da se pa še enkrat povrnem na svoje ostro kriminalistično oko, pa bi vam mogel zaupljivo povedati, da mi je ta pogled pri poslu nenavadno uspešno pomagal.«

»To si lahko mislim,« je odvrnil Chan. »Toda prav za prav bi morali vi svoje sposobnosti postaviti v službo vse javnosti. Marsikateri skrivnostni umor v Los Angelesu je bil sicer senzacija za časopise, toda potem je padel v pozabo kot nerešena uganka. S silnim zanimanjem sem se zatopil v te stvari. Tako na primer stvar s Taylorjem — kako čudovito prepletanje vseh okoliščin — pa je še do danes ostala skrivnost. Pa vzemimo primer Dennyja Maya, znamenitega filmskega igralca, krasotca, ki so ga neko noč mrtvega našli v njegovem domu. Kako dolgo je že od tega — menda že več kot tri leta — in še vedno policija v Los Angelesu ni znala maščevati Dennyja Maya.«

»In tako bo ostalo za zmerom,« je pristavil vedeževalec. »Ne, gospod komisar, s temi stvarmi se ne bi rad ukvarjal. Ljubše mi je, da se bavim le z bodočnostjo ali pa s preteklostjo Hollywooda.«

Sezona krvavic in njih maksimalne cene

Pred malim senatom - Razne filatelistične zadeve

Ljubljana, 26. novembra.

Že zgodaj se je letos pričela sezona za pečenice, krvavice, belice in druge klobase, ko si ponižen in skromen zemljan skuša po trdih dnevih dela v tednu privoščiti kak izreden priboljšek v obliki tradicionalnih »kolin«. Težave so, vendar človek, ki ni slep in ima odprte oči in odprt razum, lahko kmalu iztakne, kdo prodaja te dobrote, kdaj, ob kaki uri in kar je zelo važno, tudi kje. Pa tudi te dobrine mesarske in klavske umetnosti so pod strogo kontrolo in njih cene niso kar tako proste.

Sprva so izdelovalci dobrih klobas bili poslovnega mnenja, da klobase ne bodo maksimirane, kakor se kratko imajo navado izražati naši mesarski strokovnjaki.

Nekateri izdelovalci klobas so ob začetku jesenske klavne sezone nastavili nekoliko res pretirane cene za naše sloveče jetrnice, krvavice in pečenice.

Odlična in odločna kontrola cen je bila nasprotnega mnenja. Prijela je klobasarje in jih pozvala pod paragraf.

Tako je prišel mladi mesar France, ki slovi kot izvrsten strokovnjak za klobase, pred sodnika v dvorano štev. 79, da poda jasen in pošten odgovor na obtožbo, zakaj je 6. septembra prodajal klobase-krvavice po 14 lir kg, ko naj bi bila takrat določena najvišja cena 6.80 lir.

Na sodnikovo zadevno vprašanje je mladi mesar France, obtožen prekoračenja najvišjih cen prav možato odvrnil:

»Saj cene krvavicam takrat še niso bile maksimirane!«

Sodnik: »Pravijo, da so bile že blokirane!«

Obtoženec, izogibajoč se tej pripombi, se je izgovarjal na tržni urad, češ: »Sem vprašal na tržnem uradu za pojasnila, a so mi rekli, da krvavic še nimajo marksimiranih.«

In obtoženec je nato pomolil g. sodniku skrbno, do vseh podrobnosti sestavljeno kalkulacijo režije in izdelovanja krvavic. Iz toliko in toliko kg riža — menda rabi kar 25 kilogramov riža — dalje iz toliko kg pljuč, svinjske glave, masti in drugih pridevkov napravi 50 kg krvavic. Za teh 50 kg krvavic znašajo stroški 650 lir. Sodnik ga je kratko prekinil: »V računu ste pozabili na kri! To je tudi važno!« Obtoženec je nato pripomnil: »Iz računa je jasno, da sem imel pri 50 kg izdelanih krvavic samo 65 lir dobička, ko sem jih prodajal po 14 lir kg.« Obtoženec pa se je začel nato skromno umikati, ko je priznal, da se ni na tržnem uradu sam informiral o maksimalnih cenah krvavicam, marveč o tem povpraševal le nekatere kontrolne organe, ki pač — kar je očitno — niso pristojni podajati za sodbo primerno utemeljeno mnenje.

Rezultat te prve razprave je bil, da še ni bilo zbrano popolno dokazno gradivo za izrek končne sodbe. Razprava je bila zato preložena, da se zberejo še drugi podatki o maksimiranju cen krvavicam.

Mali kazenski senat sodi razne zločine proti tuji lastnini, ki so v bistvu odraz sedanjih viharjev in gospodarskih razmer. Senat pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Breliha je včeraj obravnaval več kazenskih zadev. Razprave pred senatom se sedaj v zimskem času začenjajo ob 9 dopoldne.

Za tatvino 50 lir vrednega namiznega prta prejeti kazen 6 mesecev strogega zapora, je pač redkost v analih sodne kronike. Ta usoda je doletela nekega 45-letnega nesrečneža, ko je 18. oktobra nekje izmaknil tak prt. Zakaj? Bil je že neštetokrat kaznovan zaradi tatvine. Je tat iz navade.

*

Filatelija je po mnenju nekaterih modrijanov strokovno-poslovna umetnost, s katero lahko človek s prav malimi investicijami doseže znatne dobičke in se mu v znamke naloženi denar podesetori ali celo postoteri.

Odkar je letos v Ljubljani izredno živahno kupčevanje, povpraševanje, nakupovanje in zbiranje različnih poštnih znamk vseh mogočih serij, je razumljivo, da nastanejo pri teh poslih v prvi vrsti civilni spori zaradi odškodnin in plačil, pa tudi kazenske afere. Menda visi na sodišču neka zanimiva civilna pravda zaradi večje odškodninske zahteve iz naslova poštnih znamk. Kolikor ve poročati sodna kronika, so že dvakrat imeli tudi kazenski sodniki opravka s poštnimi znamkami. Bila je neka zanimiva razprava, pri kateri je šlo za edino vprašanje, da-li je obtoženec ponaredil žig »Coci« na znamkah ali ne. Neka gospa je namreč nekemu poznavalcu znamk in strokovnjaku v filateliji izročila prejšnje jugoslovanske znamke, da bi preskrbel njih žigosanje. Pa si je baje nekaj teh znamk prilastil, hkratu pa da je dal znamke skrivaj žigosati. Druga afera je imela za predmet tatvino cele serije žigosanih poštnih znamk. Te tatvine osumljeni človek je bil obsojen.

Tam v sobi št. 28 na okrajnem sodišču, pa se je včeraj razvijala daljša debata med filatelisti, člani kluba. Nastopali so fukcionarji odbora in drugi. Šlo pa je v tej aferi za žaljenje časti, ko je padel napram neki osebi očitek, da je signirala falzifikate za prave znamke. Bilo je mnogo prerekanja, naposled pa se je sodniku posrečilo doseči med strankami pošteno poravnavo.

Tožitelj je umaknil zasebno tožbo, tožene stranke pa so dale primerno izjavo in eden gospodov je plačal stroške.

»Ali lahko takoj plačam?« je vprašal gospod in izvlekel iz žepa denarnico.

»Lahko,« je bil odgovor in zastopnik tožitelja je sprejel primerno določeno vsoto za stroške. Ko se je sodni reporter temu začudil, mu je neki gospod pripomnil:

»Saj lahko filatelisti plačajo, ko dobro zaslužijo!«

Navada je namreč pri poravnavah, da vsaka stranka trpi svoje stroške. Tako je končala ta afera zaradi žaljenja časti, ki je v filatelističnih krogih dvignila precej prahu.

Zvesti duši v slovo

Cerknica, 24. novembra.

Pred nekaj leti je »Slovenec« za god sv. Neže objavil iz Cerknice topel članek, posvečen trem cerkniškim Nežkam: Rutarjevi, Jagenški in Draščevi. Tri Nežke, o katerih bi se lahko reklo in napisalo marsikaj lepega.

Jagenško Nežo že par let pokriva črna zemlja.

V nedeljo zjutraj je otožno zapel mrtvaški zvonček. »Bog mu daj večni mir in pokoj«, so dejali ljudje in pomolili očenaš za dušo, ki se je ločila s tega sveta. In kako smo bili zaprepaščeni, ko je med nas prišla žalostna vest, da nas je za vedno zapustila druga Nežka: Baragova p. d. Draščeva.

Kdo je ni poznal? 82 let ji je dal učakati Stvarnik. 82 let neprestanega dela. Ali ni bila ona prva na cesti, ko je v mrzlih zimskih jutrih hitela v šolo kuriti peči, da ne bi zeblo otrok. Pred sv. mašo je še to naredila. In zvečer? Čigava hišna vrata so se zadnja zaprla, če ne njena. Pozno v noč se je zamudila s pospravljanjem v šoli. 27 let je opravljala to službo.

In v prosvetni dvorani. Kolikokrat je dvignila zastor in ga zopet spustila. Ali ni bila »Naša Nežka«, kakor smo jo imenovali, najboljša suflerka? Saj je znala na pamet besedilo mnogih iger. Sedaj je za vedno padla zavesa njene življenjske igre. Zdaj so se zaprla njena usta, ki so vedela in znala povedati toliko zanimivega.

Nema leži v beli krsti. V rokah križ, ki ga je v življenju tolikanj ljubila in potrpežljivo prenašala. Na obrazu ji ni poznati trpljenja. »Umrla je svetnica,« pravijo ljudje.

Draga Nežka! Dolga, težka in trnjeva je bila vaša življenjska pot. A vse trpljenje je izginilo in prišel je mir v Gospodu. L. B—c.

V treh vrstah...

V ljubljanski kotlini je postalo spet hladnejše vreme. Kaže, da bomo kmalu dobili bel blagoslov od zgoraj.

V Mariboru se je v zadnjem času začel pouk tudi na gimnaziji ne pa samo na višji realki, kjer je že dalj časa.

Včerajšnji baletni nastop Moharjeve in Pilata je prav dobro uspel in bomo podrobnejše poročilo o tem napisali v jutrišnji številki našega lista.

V Obrhku pri Dolenjskih toplicah je udaril konj posestnikovega sina Cirila Roma po glavi in ga precej poškodoval. Zdravi se v kandijski bolnišnici.

Pred dvema dnevoma je izšla 11. številka »Vestnika prosvetne zveze« z aktualno vsebino.

V Kostanjevico je v kratkem času že drugič prišla zdravstvena kolona ljubljanskega Higienskega zavoda. V Kostanjevici in Černečji vasi je v dveh dneh pregledala čez 2500 ljudi.

Pri Kostanjevici so te dni premestili brzojavni vod, ki teče na nekaterih mestih po nemškem ozemlju, na našega.

V Središču in Št Lenartu sta bila postavljena nova župana.

Že v poletnih dneh je dunajska radijska postaja posnemala na Spodnjem Štajerskem razne prizore in zdaj te reportaže oddaja dunajski radio vsak dan pod drugim naslovom.

Blizu 19.000 ljudi je obiskalo nedavno kmetijsko razstavo v Celju ki je bila odprta šest dni.

Anton Kobentar je v Ljubljani padel s kolesa in si zlomil desnico.

Koledar

Danes, sreda, 26. novembra: Janez Berh.
Četrtek, 27. novembra: Virgilij, škof.

Obvestila

Nočno službo imajo danes lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška 48.

Socialni akciji na kr. univerzi so darovali: V počastitev spomina pok. g. univ. prof. dr. Stanka Lapajneta sta poklonila socialni akciji na kr. univerzi v Ljubljani gospod rektor dr. M. Kos 300 lir, profesorski zbor juridične fakultete 384 lir. Vsem darovalcem najiskrenejša zahvala.

Knjiga o jaslicah — njih zgodovini, pomenu, s praktičnimi navodili za postavljanje — izide prvega. Obsega 100 strani in 38 slik. Napisal jo je prof. Niko Kuret. Božična knjiga, kakršne še nismo imeli. Lepo darilo za Miklavža in Božič. Cena kljub umetniški opremi in bogati vsebini nizka: osem lir, a le za tiste, ki knjigo še ta mesec naroče z dopisnico ali javijo svoj naslov telefonično številki 47-48. — Založba »Nova stvar«, Ljubljana.

Rdečemu križu so darovali namesto cvetja na grob. Namesto venca na grob pok. Remica Ivana je darovalo uradništvo Pokrajinskega namestitvenega urada v Ljubljani 100 lir. Gregorc Ivan, veletrgovec v Ljubljani, v počastitev spomina pok. ge. Tonejčeve 200 lir. Dr. Bogdan Žužek v Ljubljani namesto venca na grob pok. prof. dr. Stanka Lapajneta 200 lir. Nameščenci Pokojninskega zavoda namesto venca na grob dr. Bohinca 268 lir. Zveza gospodinj namesto cvetja na grob dr. Stanka Lapajneta 100 lir. Družina Gorkičeva v počastitev spomina pok. ge. Šarabonove Marije 60 lir. Gospod Logar Hinko namesto venca na grob pok. g. Šarabona Andreja 100 lir. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Sopranistka Maria Fiorenza Ciampelli bo nastopila v petek, dne 28. t. m., na solističnem koncertu v veliki Filharmonični dvorani in bo izvajala celo vrsto italijanskih pesmi in arij. Podrobni spored njenega koncerta je naslednji: Monteverdi: Tožba Ariane; Rossini: Beneška regata; Pizzetti: iz treh pesmi: Bile so tri sestre; Respighi: Če bi se vrnil; Davico: Toskanske pesmi: O luna in Voda iz Rija; Mortari: Pastirice. Nato sledijo tri operne arije in sicer iz Verdijevega Otella, Boitovega Mefistofela in Puccinijeve Tosce. Umetnico sopranistko Ciampelli bo spremljala pri klavirju gospodična Cesarina Buonerba. Začetek koncerta bo točno ob polsedmih zvečer v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja v Knjigarni Glasbene Matice.

Koncert violinista Karla Rupla. Objavili smo že spored koncerta, ki ga bo izvajal prihodnji torek v veliki Unionski dvorani odlični naš violinist Karlo Rupel. Ta spored je sila obsežen ter obsega poleg Bachove g-mol Fuge še dve Paganinijeve Kaprici XIII. in XX. Vse te tri skladbe so pisane za violino solo. Paganinijeve Kaprice spadajo priznano med najtežje tehnične probleme violinske literature. Nadaljne skladbe se izvajajo vse za violino in klavir in na prvem mestu sporeda je tehnično in interpretacijsko zelo težka Vražja sonata, ki jo je napisal Tartini, virtuoz in komponist iz Pirana. Kadenca, ki se bo v tej sonati izvajala, je Ruplova. Ker se je violinist Karlo Rupel šolal tudi pri romanskih pedagogih in se pri njih navzel svojega elegantnega igralnega sloga, je popolnoma razumljivo, da bo izvajal tudi Debussyjevo Sonato za violino in klavir. Koncert zaključi Ples škratov, klasično delo milanskega virtuoza in skladatelja Bazzinija, ki je polno violinskih podvigov najtežje vrste, vendar ob sočni spevni liniji polne elegantnega zanosa lahko razumljivo in tudi izredno priljubljeno. Koncert bo v veliki Unionski dvorani v torek 2. decembra ob pol 7 zvečer. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice

Ako rabite
nalivno pero
ali
avt. svinčnik
ga kupite v Ljudski knjigarni ali v trgovini Ničman
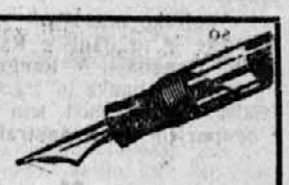

Gledališki koledarček

Novost za ljubitelje gledališča je »Gledališki koledarček«, ki je izšel v lični žepni izdaji s 66. slikami naših ljubljencev z gledališkega odra in s pestrimi članki naših gledaliških strokovnjakov. Posebej opozarjamo na razpis bogatih nagrad. V platno vezan stane 12 lir in ga dobite v naših gledališčih ter v večjih knjigarnah in trafikah.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 26. novembra: Dom. Red Sreda. Začetek ob 17.30.

Četrtek, 27. novembra: O, ta mladina! Red A. Začetek ob 17.30.

Petek, 28. novembra: Hamlet. Izven. Ljudska predstava. Zelo znižane cene. Začetek ob 15.

Opera:

Sreda, 26. novembra: Aida. Dijaška predstava. Zelo znižane cene. — Začetek ob 16.30.

Četrtek, 27. novembra: Rigoletto. Red Četrtek. Začetek ob 17.

Petek, 28. novembra: Zaključena predstava za Dopolavoro. Začetek ob 17.30.

Pelo suino setole
acquistiamo lire venti e oltre a seconda qualità pagando alla spedizione. Acquistiamo pure crine.
Offrite
Conegliano casella 40

Svinjske ščetine
kupujemo po dvajset lir in več, druge kakovosti. plačilo ob pošiljatvi. Kupujemo tudi žimo.
Ponudbe na

Igor Zagrenjent 71

Zavetje v pečevju

Zdaj pa nemara kdo drugi, ali z Globokega, ali iz Mrzlega dola ali iz Goljave ali pa iz Senožeti, bogve kdo, tam spodaj v Glavniku s solznimi očmi strmi iz mrzle, temne in mokre ječe skozi rešetke ven vate, ti sveta noč, ti blažena noč! Prav tale mesec sveti na tisto polje pred ječo v Glavniku, prav tele zvezde doseže kakor jih mi zdaj gledamo! Daj mu kaj tolažbe, okrepi ga, šepetni mu na uho, da bo še vse dobro! Napravi no to dobro reč, ti sveta noč!

Belo polje gleda pred seboj, pa vas, zvezde! Žebe ga nemara. Tako je obupan! Ti revež ti! Dajte, vi vsi, kar vas je bil Bog napravil takih, da vas zdajle gledajo njegove oči — dajte, vlijte mu tolažbe! Najbolj pa še tistemu, ki je še dalj preč od rodnih tal kakor oni v Glavniku!

Vsem tistim prinesite tolažbo, ki jim ni dano, da bi tole sveto noč obhajali tako kakor jo mi! Potolažite vse tiste, ki imajo požgane domove, vse tiste, ki so daleč preč zdoma, v tujih krajih! Vse tiste, ki so zaprti in priprti! Recite jim, da bo tudi njihovega trpljenja kmalu konec!

Sveta noč, blažena noč! Kakor si lepa, bodi še tako dobra!

*

Dolgo so stali pred zavetjem.

Nazadnje pa jih je začelo le mraziti, tega je streslo in onega, vendar pa so čakali drug na drugega, kdaj bo kdo pokazal voljo, da bi se odpravili nazaj v gorko zavetje.

Dokler se Tone ni prestopil, se tudi onadva nista zganila. Potem pa so si vsi trije pomeli spotoma roke, pri vratih še enkrat pogledali nazaj in stopili noter.

Kako je bilo pa že tu lepo gorko!

Brž so naložili še novih polen na dogorevajoči ogenj.

Dolgo časa so še sedeli in pogledavali k jaslicam.

No, ko bi le vsak imel tak sveti večer!

Na vse vas mislimo, ki ste zunaj! Dobro vam voščimo! Niste pozabljeni! Nobeden od vas ne sme misliti, da je sam! Naša misel je tako čvrsta in želja, da bi se vam spet, pa kmalu, dobro godilo, tako močna, da vas bo prav gotovo dosegla! Dosegla vas bo in stvari zasukala tako, da se bo vse dobro izteklo! Kar zaupajte! Nocoj je sveta noč! Ker je bridka, vam bo želje še stokrat bolj gotovo izpolnila!

*

Na Sveti dan so se vsi trije držali na moč slovesno, prav kakor se za tako velik praznik spodobi.

Minil je, in minil je tudi Štefan.

Kar naprej se je še držalo lepo vreme.

Na Novega leta dan pa je spet metlo. Zgodaj dopoldne je začelo, šlo je do večera, ponoči je malo ponehalo, zjutraj pa je spet snežilo in potlej ni nehalo dva dni in dve noči.

*

Dolgi so bili zimski dnevi. Najhujše pa je prihajalo to, da so si bili eden drugemu že tako nazarensko znani in da človek ni mogel nikamor ven. Res, da si šel ven pred zavetje, posedel tam uro ali dve, kadar je bilo sončno, ali kaj če to! Zmerom ista: kuhaj, jej, pomivaj, pa spet kuhaj, sedi ob ognju, nakladaj in se pogovarjaj!

Januar mesec je minul in februar, prišel je marec. Zadnje dni se je pošteno začutil jug.

Na vseh plateh so grmeli plazovi. Podnevi in ponoči ni bilo miru. Kdaj pa kdaj je bil veter že čisto mlačen.

Tudi marec je bil nazadnje mimo. V jarku pod Pruko so se nabrale debele, trde kepe plazovine.

Prvi dnevi aprila so prinesli dež. Še so katerikrat zarojile po zraku bele mušice, dež pa se je le večkrat oglasil.

Kakor jetniki so se posebno zadnje čase vsi trije možje zdeli samim sebi. O vsem so se bili že pogovorili, nikamor niso mogli. Skorajda so že postajali siti samih sebe in eden drugega.

Konec aprila so privršali viharji z obilnim dežjem.

Hvala Bogu, so si mislili možje v zavetju in si tako tudi povedali.

»Oh, ta dolga ječa! Kako smo obledeli in shujšali! Zdaj se bomo vsaj spet lahko kmalu pošteno pretegnili!« so si večkrat rekli.

Pa je bilo upanje le še prezgodnje.

*

Kako so táčas zabučale goré!

Komaj je pojenjalo godrnjanje enega plazu, se je že spustil z vrhóv drugi. Pogodel je sprva, ko se je prelagal po položnem, švistnil nato čez skokiče, prav tenko zapiskal ko je udarjal čez strmal kakor slabó presejana moka skozi sito, potlej pa se je spustil na čeri neugnano in trmasto treščil ob kar je že bil priletel. Šele spodaj, globoko po gozdéh, ko se je bil že napol umiril v grapi, je zarohnel s pravim glasom. Na obe plati, v oba brega ob žlebu ga je razganjalo. Grmičje se je krivilo pod njegovo nejevoljno sapo, tu pa tam je kaj vzel s seboj, ne da bi bil utegnil reči boglonaj, pa je že bil mimo. Neslo ga je naprej dol. S tako neznansko silo se je podil. Kar ni se mogel ustaviti.

Pihalo je in brilo skozi tisto ruševje in bukovje, komur je bilo prizaneseno. Pripogibalo se je k dolini se otresalo in postavljalo po robu, ali švist je bil močnejši. Vse je upognil, vse se mu je moralo pokazati, kakor da je bilo njegove volje, če ne, je zahreščalo in se zlomilo.

Visoko v platah se je najprej posipnilo. Jeziček je zajezljal k jezičku, na laštici sta se malo obotavljala kakor bi se pogovarjala, čeprav se je bil spodnji s prvimi močmi že podal na pohod — potlej sta se pa oba v enem pramenu pognala objestno — kdo neki bi ju bil v stanu zadržati, ko se jima je tako mudilo?

Z gladkih plošč so kakor bi se bili šele zdaj zdramili drug za drugim sikali beli, pršni pramen. Na glaviče spodaj so se spuščali s pogumom kakor bi bilo tam že vse pripravljeno za tak novi skok. Kakor skuštrani, beli lasje s kakšne neverjetno lahkomišljene glave, so si predli spoštovanje pred sivo pečino in pred dól, kamor so se spuščali. Njih je bilo treba pogledati, kaj bo ta abotna skala! Kar tako so bili ti beli curki, nobenega ni bilo treba vprašati, kam bodo padli. Zraven njih je pa rojil veter. Take smešne in neumne prikazni je nosil po pologih in po krajih, ki si jih je bil imel človek poleti zapomnjene za čisto krotka melišča! Tako neznansko preprosto je sicer delal, videti je pa le bilo grozotno! Zakadil se je s hlastnim dihom v sneg, malo pobrkljal po njem kakor bi ga ovohaval, potlej pa se je že precej videlo, da dela z rilcem. Zakáj sunil je kvišku, ruval z enakomerno napete brežine pest za pestjo te sipke belote in jo metal navzgor.

Andrejčkov Jože: **Žalost in veselje** Roman v slikah

Risal Jože Beranek ===== Besedilo priredil Mirko Javornik

202.

»Do brega je tod daleč. Proti severu je kakih sto morskih milj do Francoskega.«

Alešu je upanje spet splahnelo. Starec se je zagledal po morju, potem je prijel Aleša in mu pokazal na južni strani drobno, črno bunčico, ki je bolj in bolj rasla. Aleš ni vedel, kaj ta reč pomeni in je vprašal starega, kako in kaj.

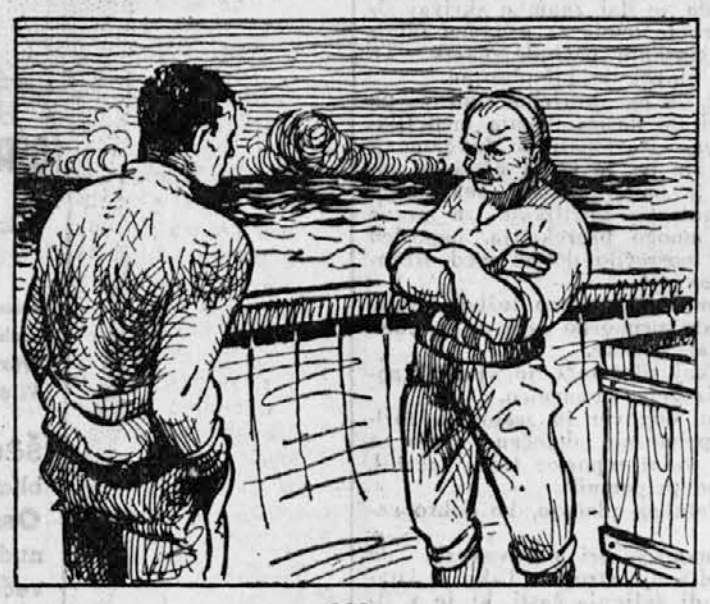

203.

»To pomeni,« je odgovoril Rašet in veselega obraza prekrižal roke na prsih, »da bomo v dveh urah imeli hud vihar.«

Aleš je hotel takoj zbuditi mornarje, da bi ladjo pripravili na nevarnost, pa Rašet mu ni in ni pustil. »Bog daj,« je rekel, »da bi še trdneje spali do dne. Tem lažji bo najin posel.«

204.

Alešu ni šlo v glavo, zakaj starec tako ravna. Komaj je minila ura, se je od daleč zaslišal grom in črni oblaki so prepregli jasno nebo. Rašet je pohitel v spodnje prostore in kmalu privlekel po stopnicah precej težko skrinjo.

»Nevihta bo zdaj, zdaj tu,« je dejal Alešu, »in kakor kaže, bo huda. Podvizajva se, nocoj je edina priložnost za rešitev.«

Angleži, Amerikanci in birmanska cesta

Kako so se pripravili za primer japonskega napada

Angleški zunanji minister Eden je v svojem zadnjem govoru povedal, da je v primeru, če Japonci napadejo birmansko cesto, vojna neizbežna. O tem so razpravljali tudi pri posvetovanjih v Washingtonu. V zvezi s tem prinaša ameriška revija »Christian Science Monitor« članek, ki ga je napisal birmanski časnikar M. H. Phaw, v katerem med drugim pravi:

1.200 km dolga cesta, ki od meje Birmanije, nad katero vladajo Angleži, drži v srce pokrajine Junan, je bila v zadnjih dvanajstih mesecih zboljšana po trudapolnem delu. 200.000 Kitajcev, ki so imeli na razpolago skoraj vse najsodobnejše tehnične pripomočke. Japonsko letalstvo je načrtno napadalo to prometno zvezo, ni se mu pa posrečilo, da bi jo pretrgalo. Čangkajšku je celo uspelo, da jo je popravil.

Angleško-ameriško oporišče za oskrbovanje Kitajske je pristanišče Rangun, ki je postalo »zakladni Šanghaj«. V Rangunu so kitajske, angleške in ameriške banke in trgovske hiše. Obstoji redna letalska zveza med tem mestom in Čunkingom, Singapurjem ter z Avstralijo.

Iz Ranguna teče 890 km dolga železniška proga preko Birmanije v Lašijo, ki leži ob birmansko-kitajski meji in kjer se začenja cesta proti Čunkingu. Tudi v Lašiju se je v kratkem času število prebivalstva popetorilo in je mesto dobilo anglosaksonski značaj. Iz Lašija vozijo angleški in ameriški avtomobili, ki prevažajo vojaške potrebščine za maršala Čankajška. Rangun je s kitajsko mejo zvezan tudi s plovno reko v dolžini 1.300 km. Tod prevažajo zlasti razstrelivo.

Kljub vsem angleškim prizadevanjem pa so sedanje zveze s Kitajsko še vedno nezadostne. Angleži in Amerikanci so se odločili zgraditi 1.850 km dolgo železniško progo (850 km po kitajskem ozemlju), med Rangunom in Kunmingom, glavnim mestom pokrajine Junan.

Angleži in Amerikanci, poroča birmanski poročevalec, so zgradili važno letališče v Lwewaingu, 650 km daleč v notranjosti Kitajske. Poleg tega so pripravili 2.600 km dolgo verigo letališč od Lašija do Singapurja zaradi morebitnega vojaškega spopada z Japonsko. (»La Stampa«.)

Nov postopek pri konzerviranju živil

živila je treba izpostaviti ultrazvočnim valovom

Tehnika konzerviranja živil je zadnje čase po vsem svetu doživela velik napredek, zlasti pa, kakor pravi poročilo iz Berlina, v Nemčiji, ki ima v zalogah najbolj nenadomestljivih živil enega glavnih temeljev vojnega gospodarstva. Med zadnjimi načini, ki so se jih začeli posluževati v tem oziru v Nemčiji, omenjajo takoimenovano »ultrasonorizacijo«, ki obstoji v tem, da se skozi konzervirana živila usmerjajo ultrazvočni valovi, to je takšni, ki jih človekovo uho ne more več zaznavati. Ti ultrazvoki vplivajo na kemične in bakteriološke pojave in je njihov končni učinek takšen, da se tista živila, ki smo jih na ta način konzervirali, dalj časa drže.

Isto dosežejo tudi s tem, da se poslužujejo »plinskih kopeli«, kot na primer azonskih, amonijakovih in »kopeli« z ogljikovo kislino. S temi plini pobijemo na živilih mikrobe, ter živila ostanejo do uporabe popolnoma nespremenjene. Uspešno so se končali slednjič tudi poskusi elektriziranja zračnega prostora in to pri konzerviranju živil v svežem stanju.

Krava mesojedka

V okolici Prage ima nek kmet čudno kravo, oziroma jo je še prav do predkratkim imel. Čisto drugačne navade in teh je imela, kot druge krave. Njena posebnost je bila v tem, da je silno rada žrla meso. Pomislite, krava, pa žre meso! Dokler se je zadovoljila sem pa tja s kakšnim koščkom mesnine, je gospodar to čudno kravjo lastnost še nekam prenašal. Zadnje čase pa je, kakor poroča »Centraleuropa« iz Prage, njen tek postal tako strahovit, da je krava naenkrat požrla deset gosi. Nujno jo je gospodar potem moral zaklati in na ta način narediti konec čudnemu živalskemu pojavu. Res ne gre, da bi v sedanjih resnih časih še krave obirale gosi. Kaj se krava razume na omejitve pri prehrani, ko se še na sedlo ne!

Knjiga — film

Da bi bili vsem, ki študirajo, vedno na razpolago tisti zakoniki ali druge knjige, ki jih zaradi njihove redkosti ne more biti v vseh knjižnicah, so pred nedavnim začeli v Nemčiji misliti tud na to, kako bi takšne redke pa potrebne knjige nadomestili s posebnimi filmskimi predstavami. Besedilo bi posneli na filmski trak, da bi ga pa navzočni lažje brali, pa so izumili poseben projekcijski aparat. Pri takšnem predvajanju bi zadostovalo le nekaj zvitkov filmskega traku, da bi nanj napisali vso znanost celega stoletja.

Kakor poročajo zdaj iz Berlina, imajo zdaj v načrtu ustanovitev posebnega izdajalskega podjetja, ki bo izdajalo v obliki »knjige-filma« najpomembnejše spise, kar jih imajo po nemških knjižnicah.

Nemške šole v tujini

Po zadnjih podatkih iz Berlina je zdaj v tujini odprtih vsega skupaj 73 nemških šol. Med vsemi evropskimi državami jih je največ od teh v Italiji, in sicer osem, potem pa slede Španija s sedmimi, Bolgarija s petimi, Holandija s štirimi, Švica, Belgija in Portugalska vsaka z dvema, Madžarska, Finska, Danska, bivša Jugoslavija, Turčija in Grčija, pa imajo vsaka le po eno nemško šolo.

Prenosljivo protiletalsko zavetišče

Iz Züricha poroča »Centraleuropa«, da so pred nekaj časa začeli v Združenih ameriških državah graditi takšna zavetišča pred letalskimi napadi, ki jih je mogoče prenašati s kraja v kraj. Če se to zavetišče zloži, je tako majhno, da gre pod avtomobilovo streho. Sestavljeno je ob straneh iz valovitih plošč. V razpetem prenosljivem zavetišču, ki je razdeljeno v dva dela, pa je prostora za 24 oseb.

Papirnata oblačilca za finske otroke

Da je v sedanjem vojnem času treba z vsem varčevati in vse v prid obrniti, vedo in temu primerno ravnajo tudi na Finskem. To dokazuje tudi poskus, ki so ga zadnje čase naredili o otroškem zavetišču »Mannerheim« v Helsinkiju. Da bi prihranili čimveč bombaža, so začeli izdelovati otroška oblačilca kar iz papirja in sicer na prav svojstven način. Pravijo, da so ti poskusi sijajno uspeli. Zato so sklenili, da bodo to zimo skoraj vse finske otroke oblekli v takšna papirnata oblačila, ki niso samo izredno mehka, pač pa tudi zelo trpežna in, kar je glavno, zelo topla. »L'avvenire d'Italia«).

Ljudsko gibanje na Portugalskem

Na Portugalskem je začelo število rojstev polagoma padati, čeprav je še vedno med najvišjimi v vsej Evropi. Leta 1940 se je na vsakih tisoč ljudi rodilo 24.66 otrok. Tako malo na Portugalskem še nobeno leto ni bilo novorojencev. Tudi porok je bilo tam lansko leto precej manj kot po navadi prejšnja leta, nasprotno pa je število razporok poskočilo.

In zdaj še motorizirane pralnice

Že v prejšnji finsko-ruski vojni 1939-40 se je izkazalo, da je pranje vojaškega perila v teh krajih, kjer je pozimi navadno 30 stopinj mraza, če ne še več, zelo težaven posel, če ne celo nekaj nemogočega. Srajce, spodnje hlače, nogavice in drugo perilo pri takšni temperaturi seveda zmrzne, postane trdo kot led in se »razbije« kot bi bilo iz stekla.

Spričo tega se je finska vojska odločila pošiljati na bojišče motorizirane pralnice, ki razpolagajo s primernimi stroji za sekanje lesa, nabranega po bližnjih gozdovih, ki z lesom kurijo poseben generator, ki proizvaja potreben električni tok ki spet žene dva pralna motorja in centrifugalni stroj. V posebnem prostoru suše perilo s segretim zrakom. V vsakem vozu takšne motorizirane pralnice lahko operejo vsak dan do 500 kg perila.

Izključen iz stranke, ker je pekel bel kruh

Za vse tiste, ki se nočejo držati jasnih določil glede omejitve in prodaje živil, so v Italiji uvedli pravične kazni, ki naj služijo za zgled vsem. Značilna je kazen, ki je doletela nekega italijanskega peka iz Lecca. Zalotili so ga, da je pekel bel kruh, kar je seveda prepovedano. Poleg zapora, oziroma denarne globe, ga je doletela še ta učinkovita kazen, da so ga izključili iz fašistovske stranke, kamor se je bil svojčas vpisal.

Padel je velikanski orel

Grof Zanetti je imel te dni na lovu v apeninskih gorah izredno srečo. Ustrelil je velikanskega orla, ki je z razpetimi krili meril dva metra. Vesel nad svojim uspehom se je pripeljal v Forlì, kjer je ustreljenega orla najprej razkazal tamkajšnjim domačinom, potem pa ga dal nagačiti, da ga bo imel za spomin na svojo izredno lovsko srečo, oziroma za dokaz, da je dober strelec.

DOBRI STARI ČASI

17

»Hm!« je rekel stric, ki se ni mogel sprijazniti z novotarijami. »Zdi se mi, da je to prenagljen sklep. Imeli boste stroške in vse narobe v hiši. Za stvar, ki ne bo dolgo trajala.«

Njegova trdna želja je bila, da bi prišla vsa družina v Orio, zato mu ta izhod s sobo ni ugajal. Bal se je, da bosta ostala v Castellu, če bo vse urejeno. Luiza ga je skušala prepričati, da drugače ni mogoče, da ne bo velikih stroškov niti sitnosti, da pojde njen mož, ko bo moral iz hiše, naravnost v Lugano in se bo vrnil z najpotrebnejšim pohištvom. Stric je vprašal, ali ne bi šel Franco mogoče rajši v Orio in tam počakal, dokler ne bi mogla priti tja tudi ona z materjo. »Oh, stric!« je vzkliknila Luiza. Če bi vedela za dogodek z zvonjenjem, potem bi se še bolj čudila takemu predlogu. Dobri mož je prišel včasih na take misli, da se mu je sestra morala smejati.

Luiza se ni utrudila iskati novih dokazov proti Francovemu pregnanstvu ter jih vneto navajati. »Dovolj,« je rekel stric, ki sicer ni bil prepričan, a se je vdal. Razprostrl je roke, kakor bi hotel reči: »Dominus vobiscum«, ter ljubeznivo in nežno objeti ti ubogi človeški bitji. »Fiat. Toda, da ne pozabimo,« je dodal in se obrnil k Francu, »kako pa je z denarjem?«

Franco se je zdrznil in prišel v zadrego.

»To so naš očka, da boš vedel,« mu je rekla žena.

»Kaj, očka,« je pripomnil stric, vedno ponižno. »Prav nič očka, toda, kar je moje, je tudi vajino; hočem reči, da vama bom pomagal po svojih močeh.«

Nečaka sta ga ginjena objela. Vzel je te objeme za nekaj nepotrebnega, ne da bi jih vrnil, še jezil se je skoraj nad temi prevelikimi dokazi hvaležnosti, jezil, da ne vzamejo te preproste in naravne reči kot samo po sebi razumljive. »Da, da,« je rekel, »pojdimo pit, to bo pametnejše.«

— ★ —

Vino iz Nisciore, rdeče in čisto ko rubin, sladko in močno, je pogladilo in pomirilo notranjost nepotrpežljivega gospoda Giacoma, ki je v teh slabih letinah le redkokdaj močil ustnice v pristnem vinu in je mračen pil le z vodo pomešano vina Grimellija.

»Je, je, kaj ne, gospod Giacomo?« je rekel stric Peter, ko je videl Puttinija, kako je pobožno motril kozarec, katerega je držal v roki. »Tu vsaj ni nevarnosti, da bi človek poginil, kakor oni, ki je prevečkrat naletel na pravega.«

»Zdi se mi, ko da sem oživel,« je prav počasi rekel gospod Giacomo, skoraj polglasno in še vedno gledal v kozarec.

»Sedaj pa spregovorite napitnico novoporočencema!« je zaklical inženir in vstal. »Če ne boste vi, bom pa jaz.«

Gospod Giacomo je izpraznil kozarec, globoko vzdihnil in večkrat pomežiknil, ter izražal s tem različne občutke, ki so se mu vrstili v duši, ko se mu je vonj in okus izbornega vina izgubljal po ustih. Poudil je gospe Tereziji svojo uslužnost, izrekel vdanost ljubeznivi mladi ženi in svoje spoštovanje cenjenemu možu. Z rokami in z glavo se je otresal zahvale, s katero so ga obsipali. Zagrabil je klobuk in palico in se ponižno odpravljal za krotko, veliko postavo velecenjenega inženirja. Mešano čustvo zadovoljstva in žalosti je vladalo v njem.

»In ti, Franco?« je hitro vprašala gospa Terezija.

»Grem,« je odgovoril Franco.

»Pojdi sem,« je rekla. »Tako slabo sem vaju sprejela, otroka moja, ko sta se vrnila iz cerkve. Saj veš, da sem imela spet napad; saj sta razumela. Sedaj pa mi je tako dobro in sem tako mirna. Hvaležna sem Gospodu za to. Tako mi je, ko da sem vse uredila, pogasila ogenj, opravila molitev in grem lahko spat popolnoma zadovoljna. Pa ne tako hitro, veš, dragi, ne tako hitro. Prepuščam ti Luizo, dragi, prepuščam ti strica Petra. Vem, da ju boš oba zares ljubil, kaj ne? Spominjaj pa se tudi mene. O Bog, kako mi je težko, da ne bom videla vajinih otrok! Da, to me boli. Vsak dan jih moraš poljubiti v imenu stare matere. In zdaj pojdi, moj sin. Ob pol šestih se boš vrnil, kaj ne? Da, z Bogom, pojdi.«

Govorila mu je in ga božala kakor otroka, ki še ničesar ne razume. Od ginjenja je tiho jokal in poljuboval njene roke ter bil srečen, da je Luiza navzoča in da vse vidi; zakaj v njegovi neizmerni ljubezni do matere je bilo tudi neizmerno veselje, da se je združil s hčerko; in polastila se ga je močna želja, da bi z istim ognjem ljubil vse, kar ljubi njegova žena.

»Pojdi,« je ponovila gospa Terezija, boječ se lastnega ginjenja. »Pojdi, pojdi.«

Nazadnje je ubogal in odšel z Luizo ven. Tudi topot se je Luiza šele čez dolgo vrnila. Pa tudi najsvetejše duše imajo svoje majhne slabosti. Četudi je služkinja venomer hodila iz kuhinje v salon, vendar gospa Terezija, ganjena zaradi dokazov Francove ljubezni, ni ukazala pozvoniti...

IV. poglavje.

Carlinovo pismo.

Počasi, počasi je stopal Franco po hribu, ves zatopljen v svojo notranjost, tako polno novih dogodkov, novih misli in čustev. Vsak trenutek se je ustavil, pogledal svetlo cesto in temno polje, dotaknil se lista vinske trte ali kamenja v zidu, da je občutil resničnost zunanjega sveta, da se je prepričal, da ne sanja. Šele v Casaricu ,v bližini Mal'ari pred vhodom v Gilardonijeve vile se spomnil temnih besedi matere Terezije o Gilardonijevi skrivnosti in se vprašal, kakšna pač mora biti, da naj je ne bi povedal Luizi. Ta materin nasvet mu prav za prav ni prav nič ugajal. »Kako pač,« je pomislil in potrkal na vrata, »kako naj bi kako stvar zamolčal svoji ženi?«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12
Mesečna naročnina je 6 lir, za inozemstvo 10 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. 40-01 do 40 05 —
Podružnica: Novo mesto.